

Megjelen minden hó 20-án.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, II., Zsigmond-utca 10.
Telefon 81—02.
—
Postacheque-számla 19072. sz.

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:
Dr. WILHELM FRIGYES PAP SÁMUEL
 ügyvéd az Orsz. Halotthamvasztó Egyes. titkára
felelős szerkesztő társszerkesztő

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 4 K — f
Egyes szám ára — K 40 f
Hirdetések díjszabás szerint

TARTALOM: Bogáti A.: A mainzi krematórium új kemencéje (2 képpel). — Littomericzky Nándor: Az ember tragédiája. — Taxus: Hárfá (Vers.) — Szentléleki Ferenc: Hangok a sírból. — Előfizetési felhívás. — Bel- és külföldi hírek. — Egyesületi hírek. — Közgazdasági rovat. — Biztosítási ügyek. — Szerkesztői üzenetek — Hirdetések.

A mainzi krematorium új kályhája.

Fordította: Bogáti A.

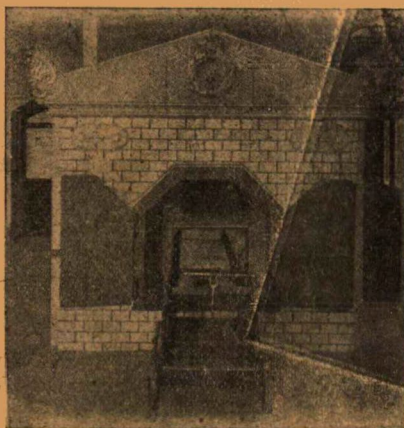
Amikor a mainzi krematorium épült, az ellenőrző-bizottságot egyik alkalmazásban volt kályharendszer sem elégítette ki. Végül a Klingensteina-féle kályha javára döntött, melyen azonban többféle javítást eszközölt és mely úgy épült, hogy később is javítások könnyen eszközölhetők rajta. Ki nem próbált változtatásokat nem alkalmaztak. Mindenekelőtt egy alsó és egy középső részre osztották a krematoriumot: az alsó részben a fűtőhelyiség és a hamugyűjtő ajtaja van, a középsőben pedig az elhamvasztó kemencék ajtajai vannak és a koporsókat azokba helyező kocsi. A sülyesztő-készülék külső sineit is eltávolították s így mindent eltüntettek, ami a krematoriumnak gyárszerű külsőt kölcsönzött. A földszinten, az említett tulajdonképeni fűtési és elhamvasztó készülékek fölött találjuk a rávatalozó csarnokot, igen méltó és gondos berendezéssel.

Az egyesület feladatául tűzte, hogy minden tapasztalatot kihasznál, melylyel az apparátuson javítani lehet és minthogy az építők is (a Becktestvérek Offenbachból és Dorovius jenai mérnök) a javasolt javításokat mindig készségesen

elvégezték, így gyors egymásutánban a következő változásokat ütötték nyélbe: a kályha belsejéből eltávolították az összes szelepeket, mellőzték a második fűtést, a tüzelést megjavították és egy töltőcsatornát alkalmaztak, melylyel tartós tüzet lehetett elérni, stb. Eredményképen kényelmesebb és könnyebb kezelés és koksztakarítás mutatkozott.

1907-ben egy második kályha beépítése vált szükségessé. Ebben a függőleges vascsöveket vízszintes chamotte-csatornákkal pótolták és ezzel a szerkezet fejlesztése lényegében befejezését nyerte.

Az új kályhának ferde rostja van, melyre a kokszt egy töltőcsatornán át rakják, míg a salak alul könnyen eltávolítható. A gázok egy függőleges csatornán át (Feuerhals) felszállnak, beáramló felmelegített levegővel vegyülve, elégnék és a hamvasztó-kemencébe (Verbren-

A mainzi krematorium kályhája.

nungsraum) áramlanak, ahol ismét melegített levegővel érintkeznek. Így felemésztek a behelyezett holttestet. Ez a chamotteból készült rostton fekszik.

A koporsót egy célszerűen szerkesztett kocsin a kályhába tolják. A hamu a hamutályba (Aschenraum) esik, ahonnan könnyen kivehető, természetesen teljesen elkülönítve a

tüzelőanyag hamujától. A gázok, az elhamvasztó kemencét elhagyván, sokszorosán kanyargó csatornán át lefelé áramlanak a kémény földalatti részébe. Ezen az uton a kiáramló gázok számára készített csatornák egy más csatornarendszeren haladnak keresztül, amely a külső levegő felmelegítésére szolgál és a hamvasztó kemencében végződik. A kályha hátulján alkalmazott nézőlyukon (Schau-öffnung) át a hamvadó folyamatot figyelni lehet, mely semmiképpen sem gyakorol ijesztő hatást a nézőre, mint ezt sokszor ellenségeink állítják.

Egy elhamvasztás időtartama a tetem mineműségétől függ és $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ órát igényel. A kokszzükséglet 1908-ban 318 esetben átlag $4\frac{3}{4}$ métermázsa volt és sokkal kevesebb lenne a kályha állandó használásánál. A új kályhával elért kedvező eredmények indították a krematorium gondnokságát a régi kályha átalakítására is.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek intézkedni, hogy a lap szétküldése fönakadást ne szenvedjen.

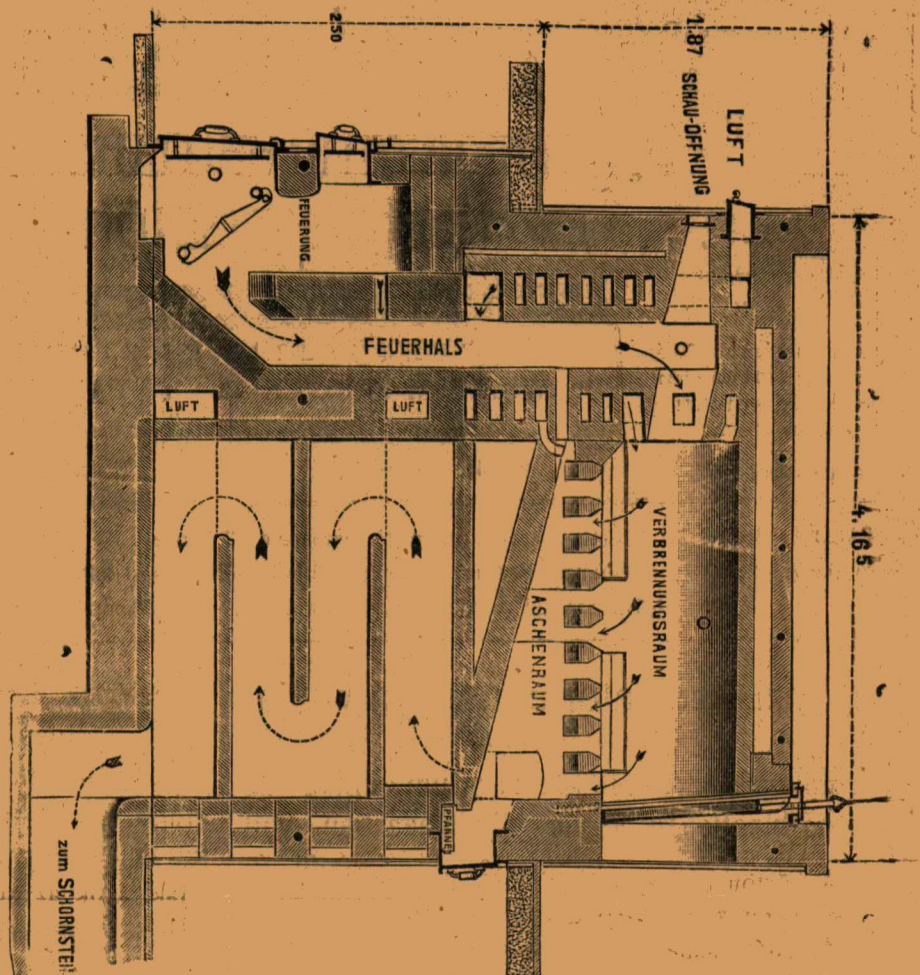
Az ember tragédiája.

(Madách után.)

XII. SZÍN.

(A Phalanster udvarán.)

Tudós: De hát nézzük meg a múzeumot.
Páratlan az egész mai világon;
Az ősvilág kihalt állatai
Valódi példányokban állanak itt
Mind jól kiömve. Ezrenként lakoztak
Apáink közt, míg barbárok valának
Megosztva velők a világ uralmát.
Régmúlt időknek régi hősei

Az új halotthamvasztó kemence hosszmetsete.

S maradt felőlök sok csudás mese...
Például arról, hogy gőzmozdonyuk volt...
És írva van, de ásatások utján
Kétségtelenül be lett igazolva:
Halottaik a földbe temették,
S a „teremtésnek koronái“ ők
Dögök módjára lassan rothadoztak
Férgeknek kedvenc táplálékai.

Ádám: A temető...

Tudós: Jól mondd, így nevezték
A helyt, hol ezren rothadva feküdtek,
Fertőzvéen földet, vizet, levegőt.
Sok idő telt, míg végre észbe kaptak.

Lucifer: Régi mese, hisz' így szokott ez lenni!

Tudós: Egynémely helyen könnyü szerrel ment
S felépíték a hamvasztó kemencét;
Más országokban az is soká tartott
Mig ezen nemes eszmét terjesztendő
Egy egyesület alakulhatott.

Ádám: Ez Magyarország volt csak, úgy hiszem.

Lucifer: Vigyázz, Ádám, elárulod magad!

Tudós : Nézd ezt a furcsa bundás állatot.
Róla — igen — regélik, hogy barátul
Tartá az ember, ingyen, munka nélkül.
S fel bírta fogni, hű elismeréssel
Lesvén az ember gondolatjait.
Mi több, mondják, hogy elsajátítá
Bűnét is, a tulajdonnak fogalmát,
S mint őr od'adta érte életét.
Ezt úgy beszéltem csak, mint írva van,
Nem mintha hinném mind feltétlenül.
Sok örültség volt a multban s ábránd
Melyből ránk szintén e mese maradt.

Ádám : Ez a kutya. Mind áll, mit róla mondasz.

Lucifer : Mondtam Ádám, hogy elárulod magad!...
Littomericzky Nándor.

H á r f a.

A hárfá némán, sutba vetve halgat...
És nem csöng bongva méla hangja már;
Egy emberöltő rég mult s ott felejték
A szűkes zugban, melyet lánc lezár.

A börtön barna, sötét, bús faláról
Szivár'g a víz, virít a zöld penész,
A hárfá néma... szű és rozsdá marja
És korhadozva fája odavész.

De él, és álmod. Olyan szép az álma!...
— Ezüst a húr és csillog fényesen...
És zeng és zsong az ifjú lelkevágya,
Illatos jázmin-tavaszz éjjelen! — — —

Taxus.

Hangok a sírból.

Irtá : Szentléleki Ferenc, köztemetői hivatalnok.

Szin : a temető. Idő : pont éjjél. Az az idő, amidőn hiszékeny emberek véleménye szerint a halottak lelkei feljárnak sirjaik mélyéből. Ebben a kis tárcámban nem kélnék életre a megholtak, nem tűnnek elő a megholtak lelkei, hanem lenn a sír mélyén beszélgetnek a halottak egymás között. Valjon mit beszélnek a temetőnek néma és csendes lakói: a halottak?

Első halott : (egy itt a földön nagy szerepet játszó ur, kegyelmes című, a kinek meg volt életében mindene, amit szíve, szeme, szája megkívánt. Nyomhatott életében vagy 100 kilót is. Kövér, meghizott alak volt.) Istentelen komisz állatok. Még itt sem hagynak békét az embernek. Mit akarnak tulajdonképp az emberrel? Pihenésre tértem s ime, még itt sem, a földben sem adatott ez meg. Ni, most jön egy egész sereg, mint a sáskaraj. Brr! De utálatosak! Takarodjatok... Hiába, hiába minden. Tehetetlen vagyok magammal.

Fekszem ebben a koporsóban mint egy darab fa. Mozdulni sem tudok. Jaj, egy valahogy bejutott a gyomromba, utána jönnek a többiek. Számolni is lehet őket: egy... kettő... három... négy... öt... tíz... husz... éppen nyolcvanan vannak. Szent Isten s ezek mind a gyomromba mennek. Lesz most ott mulatság. Még nem érzem hatását. Várok: egy perc... két perc... tíz perc. Érzem már, micsoda zsvibvásár, micsoda zaj, micsoda felfordulás. Egyszerre mintha bombát vetettek volna közbe, szétrohantak s mindegyik más felé terelődött... Jaj, jaj mi lesz én velem? Ugy látszik jó táplálék, jó éléskamra vagyok én a részükre. Ha megegyeszer feljuthatnék a földre, másképp gondolkoznék. Nem enném annyit, nem hizlaltatnám magam annyira. Csakhogy késő már a megbánás!...

Egy dijnok : (a másik halott, aki a kegyelmes urat szolgálta s akinek 2 korona napidija volt, olyan sovány, mint egy sétatálca s a kinek ebből a kis fizetésből nem igen tellett jó, finom ebédre, inkább mint Sanyaru Vendel az üzletek kirakataiból nézte a finom, incsiklandozó ételeket s aki végelgyengülésben, illetve vészes vérszegénységben halt meg élete 28-ik évében) meghallván volt főnöke beszédét, így szól magában: Ezt a kegyelmes urat férgek bántják, azok az utálatos, undok férgek. Milyen jó nekem. Hozzám egy sem férközik. Jól is teszik! Nálam ugyan felkopna az álluk, az éhségtől felfordulna valamennyi s ők is mint én, vészes vérszegénységben mulnának ki. Legfőljebb ha nem akarnának száraz csontomon rágódni, s a kiaszott bőrömmön táplálkozni; hussal, zsirral bizony nem igen táplálkozhatnak. Engem nem bántanak, így legalább ha a földön nem volt pihenésem, nyugtom, megtaláltam a föld mélyén.

Harmadik : (egy 18 éves hajadon, a ki életében szépség volt s aki szépségére nagyon büszke volt.) Juj, juj, mi lesz én velem? Akire azt mondták: a szépsépek királynéja! Most ime, vége a szépségemnek. Ezek az utálatos férgek csufitanak el. Az egyik a szememet turja, a másik a számat, egész garmada arcom szépségét rontja el. Istenem, ha meglátnának udvarlóim, hódolóim, imádóim, összecsapnák kezeiket, megrémülénének s a rémület hangján így szólnának: „Ez volna az a lány, akit a szépségversenyekben oklevéllel tüntettünk ki? Nem, ez nem a mi dédelgetett, a mi becézett a mi imádott angyalunk, nem ez a mi kedves Hildánk, ez egy utálatot gerjesztő, undok, förtelmes és csunya váz..."

Egy negyedik : (egy vén kisasszony, 50 év körüli aggszüz, kinek utolsó kívánsága — a férjhezmenés volt, de ez a kívánsága se ment teljesedésbe. Csunya, förtelmes egy alak volt: sánta a jobb lábára, kancsal a bal szemére, pupos a hátán... egyszóval beillett volna egy mesebeli boszorkányhoz.) nevetve: „Jajgat a hengegő, affektáló Hedvig, a vetélytársnőm. Hahaha! Nevetnem kell. Nemcsak életében, hanem ha-

lálában is tetszeni akar. Oh, te hiu teremtés! A föld alatt is szeretne imádókat hódolókat! Hahaha! Milyen jó annak itt, aki nem volt szép. Bánja is, mi lesz vele a föld alatt!...

Egy ötödik: (természetbuvár volt életében, leginkább a rovarokkal foglalkozott.) Itt van most alkalom a rovarokai tanulmányozni. Alkalom van, de nincs módom rá itt fekszem tehetetlenül, élettelenül, pedig de szeretném egyik-másikat elcsipni, megfogni, hogy a mikroskop alá tehetném s tanulmányozhatnám őket. Ime, itt jön egy! Oly ismerős egy bogár! Mintha már láttam volna ilyet. Neve nem jut eszembe, azt hiszem..., azt hiszem... izé... elfelejtettem a nevét! Na, nem baj! Ugy sem vehetem hasznát. Szavamat nem hallja senki sem... Csak rajta bogarak, rajta, fogyasztatok el engem jó étvágygyal. Sok-sok bogár kimulása rajtam mulott, most itt az alkalom, boszuljátok meg társaitok pusztulását, halálát.

Két óra után jár az idő, kezd derengeni. A város lassan-lassan életnek indul. Egy-két köcsi zaja hallatszik már az uton. Néma csend borul a halottak csendes birodalmára: a temetőre.

Előfizetési felhívás!

A „Hamvasztás„ 1910. évi január elsején *n e g y e d i k* évfolyamába lépett. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, szíveskedjenek előfizetésüket megújítani.

Uj programot nem adunk, új ígéretek nem teszünk. Eddigi működésünk iránya, eddigi nivónk kötelez. Maradunk, mint eddig, a halotthamvasztás ügyének buzgó munkálói és az eszmének lelkes harcosai. Akiknek a halotthamvasztás ügye a szíven fekszik; — a ki óhajtja, hogy célunkat meg is valósíthassuk, — az velünk lesz, az anyagilag is, szellemileg is támogat minket.

Munkánk sikere olvasóinktól függ, — törekvéseink eredményét és elismerését olvasóinktól várjuk,

**A „Hamvasztás“
szerkesztősége.**

BEL- ÉS KÜLFÖLDI HIREK.

A budapesti krematorium. Abban a hatalmas mozgalomban, amelyet a székesfőváros polgármestere indított meg egy krematorium építése érdekében, némi szünetelés állott be. Ez azonban merő véletlenség és egyrészt arra vezethető vissza, hogy a polgármester az egyes ügyosztályok éléről más ügyosztályok élére helyezte a tanácsosokat, másrészt arra, hogy a közegészségügyi ügyosztály minden idejét a fellépett kütéses tifusz elnyomására irányuló intézkedések foglalják le. Bárczy polgármester azonban nem az a férfiú a ki féluton hagyta abba egy megkezdett munkát s bizhatunk benne, hogy amit nagy energiával és lelkesedéssel megkezdett azt sikerrel és dicsőségesen fogja be is fejezni. Nagy sajnálattal vesszük tudomásul *Pipcrkovits* Bátor tanácsosnak és *Buzay* Károly tanácsjegyzőnek távozását a közegészségügyi osztályból, mert róluk mar meggyőződöttünk, hogy igaz hívei és munkás harcosai a kremationnak és az ezen ügyosztály élére állított *Antal* Gyula tanácsnokot és *Wigh* János tanácsjegyzőt abban a reményben üdvözljük új működési körükben, hogy a rájuk bízott feladatot elődeik szellemében fogják befejezni.

Előadás a halotthamvasztásról. Az eddigi előadások sikere folytán lapunk szerkesztői egyre-másra kapják a meghívásokat a munkáségyesületek és szervezetek részéről, jelölve annak, hogy a halotthamvasztás eszméje ma már a munkásság széles rétegeiben is elterjedt és ott termékeny talajra akadt. Sok ezer munkás ember hallgatta meg eddig is előadásainkat, nagy figyelemmel és megértéssel a belőlük leszürodő tanulságokat. Mi pedig büszkék vagyunk arra, hogy szerény eszközeinkkel igazán hathatósan és intensíven mozdítjuk elő az ügyet és visszük megvalósulás felé a krematió eszméjét. Legújabbán a „*A Magyarországi Vas- és Fémmunkás Szövetség*“ (Váci-uti helyi csoport) hívta meg szerkesztőségünket előadás tartására, amelynek mi természetesen készséggel teszünk eleget. Az előadás március 11-én lesz este 8 órakor a Szövetség VI., Gömb-utca 25. sz. helyiségében, a hol vendégeket is szívesen látnak. Az előadást vetített képek kíséretében tartjuk.

Felolvasások a vidéken. *Szegedről* írják lapunknak: *dr. Kőhegyi* Lajos orvos, az ottani „*Dugonics* társaság„ tagja vetített képek kíséretében felolvasást fog tartani, amely iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

Egerből jelentik nekünk, hogy *Halász* Sándor szintén felolvasást fog tartani a halotthamvasztásról.

Jegyzőkönyvi köszönet. A lapunk szerkesztői által jan. 13-án Erzsébetfalván az ottani Iparoskör helyiségeiben tartott előadásunk kapcsán az Iparoskör elnöksége a következő átíratot intézte az „*Országos Halotthamvasztó*“ Egyesület elnökségéhez:

Az Országos Halotthamvasztó Egyesület
tek. Elnökségének

Budapest.

Folyó hó 13-án körük helyiségében dr. Wilhelm Frigyes és Pap Sámuel urak által érdekes és a közegészségügyre vonatkozólag is rendkívül fontos tárgyról tartott előadásukért és felolvasásukért választmányunk folyó hó 20-iki ülésén köszönetének jegyzőkönyvileg adott kifejezést, miről tek. Címet ezúton értesítjük tisztelettel.

Erzsébetfalva, 1910. január hó 27.

Teljes tisztelettel:

Stahl, jegyző.

P. H.

Matkovich, elnök.

A halál kutja. Keszthelyről írják: Csak nemrég történt, hogy Keszthelyen a 8. huszárezred itt állomásozó egyik közhuszárját huzták ki a kutból, ahol kilenc nap után vették észre holttestét. Tegnap ismét egy közhuszár esett a kutba. Pera Henrik hajnalban kiment és nem találták sehhol. Reggel, amikor a vedret a katonák föl akarták huzni, észrevették, hogy az nagyon nehéz. Fölhuzták és Pera Henrik volt a vödörben. Négy óra hosszáig volt a kutban, ahonnan félholtan huzták ki. Perét a kórházba szállították. Ebben az egyébként is tragikus esetben még az is szomorú tény, hogy az ilyen borzasztó módon megfertőzött kutakat tovább használja a közönség és ilyen módon jut tifuszhoz és egyéb súlyos betegséghez.

Krematorium Ausztriában. Az osztrák „Die Flamme“ halotthamvasztó egyesület ez évben ünnepli alapításának 25 éves jubileumát. Negyedszázados igazán lelkes és becsületes munkásság révén nálunk nem is sejtett előnyös pozícióba hozta ez az egyesület a kremató kérdését, de krematoriumot felépítenie és üzembehoznia eddig még sem sikerült. Nem pedig azért, mert a szerfelett klerikális, szétszórt, sokféle nemzetiségű, de copfban mindenütt egyenlő Ausztria sajátos viszonyai miatt az utolsó pillanatban mindig meg tudták akadályozni a krematorium felépítését. Most azonban ott tart az egyesület, hogy negyedszázados fennállásának jubileumára egy még ez évben felépülő krematorium hírével lepheti meg tagjait és az eszme híveit. Az egyesület elnöksége oly osztrák községet keresett, a mely saját autonómiaja és szabályrendeletei értelmében megadhatja és megadni kész az építési és üzembehelyezési engedélyt, másrészt elég befolyásos és erélyes ahhoz, hogy jogtalan beavatkozások ellen a jog és törvény minden fegyverével szembeszálljon. Ilyen község akadt *Reichenberg* (Csehország) városában, melynek képviselőjével az egyesület elnöksége a szerződést megkötötte. Az egyesület annyira biz-

tosra veszi a krematorium felépítését és üzembehelyezését, hogy azonnal hozzálátott a szükséges fedezet megszerzéséhez. Kamatmentes kölcsön felvételét tervezi és ily célból felhívást bocsátott ki. Mindjárt az első napon 9000 K-át jegyeztek a tagok és azt hisszük, hogy ma amikor e sorokat írjuk, már a szükséges összeg fedezve is van. Azt reméli az egyesület, hogy ha meg lesz az első krematorium, akkor több község is fog akadni, a mely Reichenberghez hasonlóan szembe mer majd helyezkedni a magas körök hangulatával. Mi örülünk a szomszéd sikerének és kívánjuk, hogy az minél teljesebb legyen. Az az egy reményünk van, hogy ha Ausztriában lesz krematorium, akkor Andrásynak is megszűnnek a pót- és alaggályai, mert a szent Ausztriából mindent át kell vennünk. Egyszer talán hasznos dolgot is átvehetünk majd.

A lipcsei krematorium. F. évi január 15.-én átadta a lipcsei városi hatóság a déli temetőben épült krematoriumot hivatalának. A kályhák kifogástalanul működnek. És már az első napokban történt 6 elhamvasztás. — A lipcsei a huszadik németországi krematorium és a negyedik a kicsi szász királyságban.

Küzdelem a halottakért. Berlinből írja tudósítónk: Az ide közel fekvő Schöneberg város és egy berlini temetkezési vállalat között különös harc támadt. Schöneberg városa egy idő óta a temetkezést fentartott hatósági jognak nyilvánította és saját kezelésébe vette, oly módon, hogy a temetések végzésére megbízást adott egy fuvarosvállalatnak, amely tartozik a temetéseknel szükségelt kocsikat és lovakat rendelkezésre bocsátani s az összes hullaszállításokat eszközölni. Ha a város valamely lakosa meghal, hozzátartozói kötelesek a halálesetet a városi hatóságnál azonnal bejelenteni s az előjáróság gondoskodik azután, hogy a holttest a földbe kerüljön. A város és e berlini vállalat közötti konfliktus úgy keletkezett, hogy egy minap elhalt schnebergi polgárnak hozzátartozói nem az előjárósághoz, hanem az illető berlini vállalathoz fordultak a temetés rendezése végett. A berlini vállalat a koporsót a temetőig el is szállította, azonban városi temetőgondnokság nem engedte meg a vállalat embereinek, hogy a temető kapuját átlépjék. A városi sírásók emelték le a koporsót a kocsiról, ezek vitték azt be a temetőbe és helyezték el a sírboltban. A városi hatóság egyszer és mindenkorra megtiltotta a temetkezési vállalatnak, hogy emberei a városi temetőbe léphessenek. Ebből összetűzés támadt a város és a temetési vállalat közt s a vitás ügy fölött legközelebb a közigazgatási bíróság fog határozni. A temetkezési vállalat

azon az állásponton van, hogy ő a temetkezést iparszerűleg üzi s ebből folyólag a halottakat a temetőben tartozik eltemetni. A városi hatóság azzal érvel, hogy a temető a város tulajdona s így a városi hatóság határozhat a fölött, hogy kiknek engedi vagy nem engedi oda a belépést. Az elhalt hozzátartozói azt a nézetet ják, hogy ők arra biztatják a temetést, aki nekik tesszik. A vitás ügy kimenetele iránt élék az érdeklődés.

Német krematoriumok működési statisztikája.
Az 1909. év ismét nagy haladást tüntet fel a német krematoriumok üzemeredményében. Összesen 4779 holttestet hamvasztottak el, míg 1908-ban a hamvasztások száma 4050 volt, a növekedés tehát 729, ami 18 százalékos gyarapodásnak felel meg. Az egyes krematoriumok között e számok így oszlanak meg:

	1909.	1908	
1. Baden-Baden	5	—	+ 5
2. Bremen	401	276	+ 125
3. Chemnitz	690	595	+ 95
4. Coburg	273	192	+ 81
5. Eisenach	100	85	+ 15
6. Gotha	639	594	+ 45
7. Hamburg	587	567	+ 20
8. Heidelberg	106	93	+ 13
9. Heilbronn	42	62	- 20
10. Jena	315	249	+ 66
11. Karlsruhe i. B.	142	142	+ —
12. Mainz	353	318	+ 35
13. Mannheim	166	152	+ 14
14. Offenbach a. M.	223	215	+ 8
15. Pössnek	56	10	+ 46
16. Stuttgart	297	246	+ 51
17. Ulm	275	254	+ 21
18. Zittau	89	—	+ 89
19. Zwickau	20	—	+ 20
Összesen:	4779	4050	+ 729

A német krematoriumokban összesen 1909. év végéig elhamvasztott holttestek száma 23.900

A 4779 holttest közül 2977 férfi és 1802 nő volt, akik vallás szerint így oszlottak meg: 3727 evangélikus, 439 katolikus, 220 zsidó, 133 felekezetenkívüli, 11 különböző más felekezeti és 349 esetben nem jelölték meg az elhalt vallását. A krematorium csarnokában 3229 esetben előzte meg a hamvasztást egyházi ceremónia.

Angol krematoriumok. A Nagy-Britannia területén levő 13 krematoriumban 855 holttestet hamvasztottak el az 1909. évben, szemben az 1908. évi 795 hamvasztással. Ebből Londonra magára esett 425.

Ingyenes zeneoktatás. Nagyjelentőségű és a magyar társadalom összes rétegeinek számára hozzáférhető kulturális intézmény létesülését jelezhetjük olvasóinknak, Egy igen előkelő társaság alakult ugyanis, mely nemes céljának tűzte ki, hogy kivétel nélkül mindenkit, aki a zene iránt fogékonyságot érez, bármely

— szabadon választható — hangszeren kiképezzen és e célból a jelentkezőket a már szerződöttest legelső szaktanáraink által teljesen ingyenes zeneoktatásban részesíti. Jelentkezéket a Sternderg Ármin és Testvére cs. és kir. udvari hangszergyár fogad el, mely cég a teljes ügyvezetéssel meg van bízva.

EGYESÜLETI HIREK.

Közlő: az „Országos Halotthamvasztó-Egyesület” titkársága.

De mortuis nil nisi bene. Nehezen mentek el, de mégis valahogy elmentek a nagy ígéretek emberei. Akik már nem is reflektáltak arra, hogy őket komolyan vegyék. Akiknek csak al- és pótaggályaik voltak. Szégyen marad az országnak az, amit az egyesület alapszabályaival négy éven keresztül miveltek. De most ne recrimináljunk. Egy új éra következik, melynek vezető férfiai a volt liberális párt vezéreiből recrutálódnak. Okunk és jogunk van tehát annak a feltevésére, hogy az új kormány illetve annak belügyminisztere véget fog vetni annak a méltatlan komédiának, a melyet gróf Andrássy üzött a mi alapszabályainkkal. Hisszük ezt azért, mert a kormány tagjai kipróbált szabadelvű emberek és mert a miniszterelnök képviselőházi programbeszédében már előre kijelentette, hogy az egyesülési és gyülekezési jogot méltányosan fogja kezelni. Okunk van hinni a rendszer változásában és pedig kedvező irányu változásában azért is, mert a miniszterelnök az Országos Református Lelkészegegyesület küldöttsége előtt is olyan kijelentést tett, amely egyenesen lesújtó kritikája elődje eljárásának. A ki a most nevezett egyesület alapszabályaival hasonlóan járt el, mint a mienkéivel. Ugyanez a küldöttség később Székely Ferenc igazságügyi és közoktatásügyi miniszternél tiszteltgett, aki többek közt ezt mondotta:

— Nem tudom, hogy miért nem erősítették meg az egyesület alapszabályait. Elvileg annyit mondhatok, hogy ha csak valamilyen döntő ok nem akadályozza, hogy ha tisztességes emberek tisztességes célra egyesületet alapítanak, azt meg kell erősíteni.

Ezek olyan jelek, amelyek biztatók. Mi természetesen nem adjuk fel a küzdelmet, hanem teljes energiával folytatjuk. A jövő hónapban deputációt vezetünk a belügyminiszter ur elé és tőle magától fogjuk meghallani, hogy mi a véleménye a mi régóta húzódo ügyünkről.

A tagsági belépésre vonatkozólag az alapszabályok 4. §-a intézkedik:

„Az egyesület tagja lehet, nemre való tekintet nélkül mindenki, jogi személyek is (törvényhatóságok, társaságok, egyesületek, szövetkezetek, részvénytársaságok és czégek).“

„A tagok lehetnek: alapító és rendes tagok.“

„a) *Alapító tagok* azok, kik egyszer s mindenkorra *legalább 200 koronával* járulnak ez egyesület céljaihoz.“

„b) *Rendes tagok* azok, akik 3 évre terjedő kötelezettséggel *évi 4 korona* tagsági díjat fizetnek.“

A tagsági díjak legézszerűbben Kürti Hártya (V., Fürdő-utca 2.) egyesületi pénztáros czimére küldendők.

Tagbelépési lapot és az egyesületre vonatkozó felvilágosítást készséggel küld az „Országos Halotthamvasztó-Egyesület“ titkári hivatala, V., Nádor-utca 14.

Nyugtatványozás a tagdíjakról 1910. évre:

Szirmay Balamér Budapest, 4 K; dr. Osvarth Ferenc Budapest, 4 K; dr. Osvarth Ferencné, Király Erzsike Budapest 4 K; Legány Ede Gölnicbánya 4 K.

Az egyesület vagyona: 1910. jan. 31-én 22 K 66 fill.

KÖZGAZDASÁGI HIREK.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága helybenhagyta a lefolyt üzletév zárószámadásait és megállapította a február 19-én tartandó közgyűlésnek teendő előterjesztéseit. A mérleg 13,007.732 korona 64 fillér bruttónyereséggel zárul, 1908-ban 12,727.170 kor. 86 fillér és a 2,721.468 korona 99 fillér leírás, terhek és üzleti költség levonása után 10,286.263 korona 65 fillér tiszta nyereséget eredményez, 1908-ban 10,100.993 korona 52 fillér. Az 1908. évi 924 607 korona 39 fillért kitevő nyereségáthozat nélkül az 1909. év gestiója 9,361.656 korona 26 fillér tiszta nyereséget eredményez, 1908-ban 9,202.413 korona 27 fillér, mely a részvénytőke 22.29 százalékos kamatozásának felel meg. A nyereség az áthozat figyelembevételével, a mint ez adatokból kitűnik, a tavalyi eredménnyel szemben 159.243 koronával emelkedett. A bank igazgatósága elhatározta, hogy a közgyűlésnek indítványozni fogja, hogy az osztalékot úgy mint tavaly, 16 százalék, azaz részvényenként 160 koronával állapítsa meg, ezenkívül az új bank építkezési tartalékalapját további 400.000 koronának, valamint a régi banképület eladásánál elért 732.662 korona 65 fillér nyereség identálásával 4,332.662 korona 65 fillérre, végül az osztalék-tartalékalapot 800.000 korona átutalása által 7,800.000 koronára emelje. A megfelelő alapszabálymódosítást a bank közgyűlése elé fogják terjeszteni. Ez és egyéb alapszabályszerű dotációk után és a tartalékalapokba történő 7,200.000 korona átutalása után fennmaradó 990.782 korona 10 fillér maradék új számlára fog átvitetni.

A Székelyföld legnagyobb pénzintézete, az Agrár-takarékpénztár részvénytársaság Marosvásárhelyt úgy a központban, külön bank- és pénzváltó üzletével, valamint az egész Székelyföldre kiterjedő fiókhálózatával

(10 fiókontézet) az 1909-ik évben is nagyarányu fejlődést ért el. A zárószámadás, melyet az igazgatóság legközelebb tartandó teljes ülésében fog megállapítani igen kedvező eredménnyel zárul, úgy hogy a tartalékok további nagymérvű dotációja mellett az eddiginél nagyobb, vagyis 7½% osztalék fog javaslatba hozatni. Az intézet hatalmas fejlődése indokoltá teszi, hogy a jelenlegi 1½ millió részvénytőke 500 ezer korona új részvény kibocsátásával, melynek elhelyezése már előre is feltétlenül biztosra vehető, 2 millió koronára emeltessek, mire nézve értesülésünk szerint már az idej rendes közgyűlésnek előterjesztés fog tétetni.

BIZTOSÍTÁSI ÜGYEK.

Több oldalról érdeklődtek a biztosítás részlete iránt s habár lapunk előző számaiban erről már tájékoztattuk olvasóinkat, mégis szükségesnek tartjuk itt röviden leírni a biztosítás módozatait.

A halotthamvasztás összes költségeiről legézszerűbben *biztosítással* gondoskodhatunk. A „Gondviselés“ Országos Központi Temetkezési Segély-Társulat (Budapest, VIII., Baross-utca 10.) tagjai közé léphet minden 15-50 éves korig való egyén és halála esetére kiköthet magának 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetkezési segélyösszeget, *minden orvosi vizsgálat kötelezettsége nélkül.*

A kikötött temetkezési segély minden 100 K összege után tehát a *halálesetig, legfeljebb azonban 20 éven keresztül* a következő összegek fizetendők belépési korok szerint:

15—25 korévig	félévenként	2 korona	10 fill.
26—35	”	2	” 50
36—40	”	2	” 90
41—45	”	3	” 30
46—50	”	3	” 80

Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe, hogy ha bármily felvilágosításra szükségük van, forduljanak közvetlenül a „Gondviselés“ - társulat központi igazgatóságához Budapest VIII., Baross-utca 10., amely készséggel áll rendelkezésükre.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tisztelt munkatársainkat felkérjük, hogy közlésre szánt kézírataikat mindenkor legkésőbbben öt nappal a lap megjelenése előtt, tehát a hónap 15-ig hozzánk juttatni szíveskedjenek.

R. E. Pillisszántó. A beküldött 4 korona a lap 1910. évi előfizetési díja. A tagsági díj fizetése — mindenkinek tetszésére van bízva — illetőleg mindaddig nem kötelező, míg az egyesület alapszabályai jóváhagyva nincsenek. A befolyt tagsági díjakat az egyesület a propagand. költségeire fordítja. Az egyesület a befolyt tagsági díjakról és kiadásokról nyilvánosan elszámol. L. N. Monor. Cikkét köszönettel vettük és leköszöltük. Továbbra is kérjük szives munkásságát.

Fuego. Csak tréfa volt a sürgös távirat jelzése. Valószínű, hogy a jövő hónap folyamán deputációval járunk a belügyminister elé, akkor majd meghalljuk a véleményét. Üdvözl.

Sternberg Armin és testvére

cs. és kir. udv. hangszergyár.

Budapest, VII., Rákóczi-ut 36. szám.

Képes Részleges Árjegyzékei

a következő hangszerekről, azok kellekei- és alkatrészeiről jelelték meg:

1. sz. Vonós hangszerek.	7. sz. Harmoniumok.
2. „ Pengető hangszerek (gítár, mandolina, tambura, citera).	8. „ Artista-, fizikai-, aeol, zimfónia-és gyermekjáték-hangszerek, vadcsalogatók (állat-hang-utánzók)
3. „ Fuvó- (réz- és fafuvó) verő-hangszerek.	9. „ harmonikák (huzó-, száj-és fuvó-harmonikák).
4. „ Jelző-hangszerek (kürtök és sipok), üténypálcák, üténmérők, zenész-jelvények és akkord-jelzők.	10. „ Mechanikai és önműködő (antomata) hangszerek,
5. „ Czimbalmok.	11. „ Beszélőgépek (grammofonok és onografok)
6. „ Zongorák.	

részleges árjegyzékei és ezeken felül

a több mint 1000 ábrát tartalmazó általános nagy képes főárjegyzék mely az 1-7. sz. részleges árjegyzékeket felöleli.

Kivánatra bármelyik árjegyzékkel *ingyen* és *bérmertve* szívesen szolgálunk.

Kérjük a megrendelendő árucikk szíves megjelölését, hogy a választás megkönnyítésére a *megfelelő* árjegyzéket küldhessük.

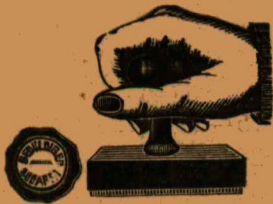
Bélyegzők, pecsétnyomók, számozógépek, sablónok, stb. a legjutányosabban kaphatók

GEDULDIGER HUGÓ

első magy. ruggyanta-bélyegző
o gyár és véső-műintézet o

BUDAPEST,
VI., Váci-körut 17. sz.

MINTALAPOK INGYEN.

Alapított 1865.

Kenyeres Károly

cs. és kir. orsz. szab. szeszfinomító, és liqueur-gyár, erdélyi szeszkülönlegességek és a dr. KENYERES, orvos-féle gyógy-cognac, gyógyfűkeserű és sósorszesz gyára

Brassó. Kivánatra a cég árjegyzékei (az összes gyártmányokról, köztük a híres Kenyeres-féle Magyar-Köményes, Császár-Körté, Erdei-Eper, Erdélyi-Fenyővíz. Szerényi államtitkár Ó Excelentiaja évek óta cégmentől szerzi be. -- Prof. dr. Kuzmik, a miniszterelnök orvosa, dr. Genersich bpesti. dr. Fabiny kolozsvári egyet. tanárok, udv. tanácsosok által véleményezett és ajánlott dr. Kenyeres-féle Gyógycognac, Gyógyfűkeserű-liqueur, Sósorszesz és Menthol-sósorszesz, o o o stb.) rendelkezésre állanak. o o o

Híres különlegességeimet tartják Budapesten több mint 100 cég, köztük csak a legfőbbeket említve: övenstein utóda Horváth, Pintér, Szeidl cs. és kir. udv. szállítók, Brázay Kálmán utóda dr. Szuly Simon István, Szenes, Borhegyi, Feigl Kaszap, stb., ugyszintén Szeged, Arad, Kolozsvár, Debrecen előkelőbb cégei.

Freund Jónás Utóda

fényképészeti és chemigrafiai műintézet

BUDAPEST, V., KÁLMÁN-UTCA 15. SZÁM.

TELEFON 24-61.

Készít clichéket minden nagyságban.

Téli fürdőkúra

A Budai Szt.-Lukácsfürdő
Nagy-szállodájában és
Thermal-szállodájában

lakás teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szobától fűtött folyosók vezetnek az iszapfürdőkhöz. Természetes forró-meleg kenes források, iszapborogatások. Prospektust küld a Szt.-Lukácsfürdő Részv.-t. Budapest, Budán.

Kristály - forrásásványviz
étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz

A „HAMVASZTÁS“

1907. és 1908. év teljes évfolyama

o o 4 koronáért o o

kapható a „HAMVASZTÁS“ kiadóhivatalában
Budapest, II., Zsigmond-utca 10. szám.

Telefon 98-97.

Telefon 98-97.

Sovány és hizott
sértéseket
legjobban értékesít és beszerez

Pollák S. Simon

o-o-o sertésbizománnyos o-o-o

BUDAPEST, VIII., Dohány-utca 84. sz.

Minden felvilágosítás díjtalanul készséggel adatik.

Kiváltunk zálogban levő

M arany- és ezüst- ékszereket, sorjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON és FIA
zálogkölcsonintézet, bank- és váltóháza
Bpest, IV., Párisi-u. 5. (főpostával szemben.)

Szent-Margitszigeti üditővíz

legkiválóbb szénsavval telített ásványvíz
Mint asztali víz nagyon kellemes, jó hatásu, egészség
ápoló ital. Szt.-Margitsziget Gyógyfürdő Felügyelőségének
saját kezelésében.

Telefon 36-52.

Szent-Margitsziget Gyógyfürdő Felügyelősége